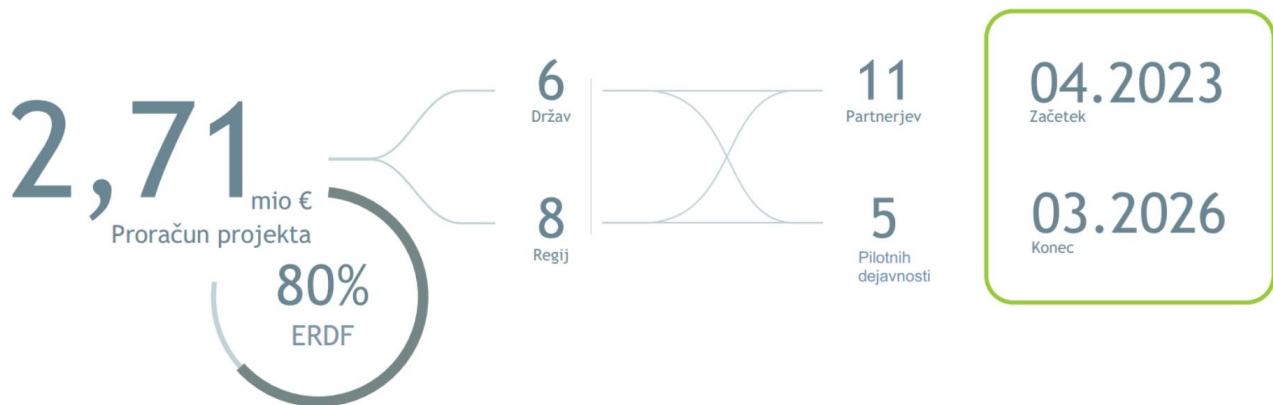

GRETA – OBJAVA ZA MEDIJE

Zakaj sploh obstaja potreba po zelenem mestnem tovornem prometu?

Mestni tovorni promet se v zadnjih letih sooča z razmahom spletne trgovine, posledicami epidemije, pomanjkanjem ustreznega dostavnega prostora v mestih, zastoji, izgubami časa, povečanimi emisijami in hrupom, ki negativno vplivajo na kakovost življenja ljudi v mestih.

Navedene izzive naslavlja triletni projekt GRETA, sofinanciran s strani programa Interreg Srednja Evropa, s ciljem razogljičenja tovornega prometa v funkcionalnih urbanih območjih. V ta namen bodo preizkušene različne trajnostne rešitve, kot so urbani mikro konsolidacijski centri, uporaba brezemisijских vozil ter aktivno upravljanje mestnih prometnih površin. Izvedene rešitve bodo preprosto prenosljive tudi v druga evropska mesta, kar bo omogočilo, da bodo mesta postala okolju prijaznejša, čistejša, tišja in bolj prijetna za bivanje.

Pomen strateškega načrtovanja mobilnosti v funkcionalnih urbanih območjih

Funkcionalna urbana območja (FUA – Functional Urban Area) so geografsko pomembna gospodarska in socialna območja, ki po navadi segajo čez administrativne meje občin. Ker so FUA gosto naseljena območja z zelo mešano rabo prostora in veliko potrebo po dnevni potovanjih, je strateško načrtovanje mobilnosti v teh območjih še toliko bolj pomembno.

V okviru projekta GRETA je območje FUA opredeljeno kot gosto naseljeno mesto in manj gosto naseljeno zaledje, katerega trg dela je močno povezan s samim mestom. FUA vključena v projekt GRETA so:

1. Budimpešta (Madžarska)
2. Maribor (Slovenija)
3. Poznanj (Poljska)
4. Reggio Emilia (Italija)
5. Verona (Italija)

Za vsako funkcionalno urbano območje je bilo zbranih več kazalnikov in podatkov o tovornem prometu. Te informacije so zajete v poročilu »*Territorial needs and gaps carried out in all the GRETA FUAs*«, kjer so izpostavljene ključne potrebe in izzivi posameznega območja na področju tovornega prometa. Poleg primerjave zbranih podatkov so predstavljeni tudi cilji vsakega FUA, ki izhajajo iz obstoječih celostnih prometnih strategij.

Izzivi in predvidene rešitve za funkcionalna urbana območja

FUA se pri doseganju ciljev na področju mobilnosti v mestih soočajo z različnimi izzivi. Vsem območjem pa sta skupna dva izziva:

- velik delež potovanj, opravljenih z osebnimi vozili in
- veliko emisij iz prometa (onesnaževanje in hrup).

Kljub temu, da se vsa območja projekta GRETA soočajo z negativnimi okoljskimi vplivi tovornega prometa, je ravno ta segment napram mobilnosti ljudi v strateških dokumentih dokaj zoperstavljen.

Možne rešitve in ukrepe za omenjene težave lahko povzamemo v naslednjih alinejah:

- izboljšanje prometnih povezav,
- naložbe v infrastrukturo,
- pametno upravljanje prometa,
- izboljšanje sistema javnega prevoza,
- sistemi "parkiraj in se pelji",
- širitev mreže kolesarskih povezav,
- uvedba brezogljčnih con, peš con in območij z nizkimi hitrostnimi omejitvami,
- vključevanje in sodelovanje skupnosti,
- izobraževanje, ozaveščanje in spodbujanje trajnostne mobilnosti.

Različna funkcionalna urbana območja za doseg zadanih ciljev uporabljajo različno kombinacijo ukrepov, prilagojeno potrebam in značilnostim svojega območja. Spodnja tabela prikazuje ukrepe in investicije v funkcionalnih območjih, ki so bile že izvedene, se trenutno izvajajo, in tiste, ki so še načrtovane.

Investicije v zadnjih 3 letih	Investicije v teku	Načrtovane investicije
<ul style="list-style-type: none"> - Obnova in izgradnja prometne infrastrukture. - Naložbe v javni prevoz (infrastruktura in vozni park). - Uvedba območij z omejenim dostopom. - Razvoj aplikacij za mobilnost. - Storitve za souporabo koles. - Uvedba električnih vozil v javnem prevozu. - Sistemi "parkiraj in se pelji". - Celostne prometne strategije. - Ozaveščanje javnosti. 	<ul style="list-style-type: none"> - Obnova in izgradnja prometne infrastrukture. - Naložbe v javni prevoz (infrastruktura in vozni park). - Naložbe v mikromobilnost. - Mikro konsolidacijski centri. - Mestne celostne prometne strategije, načrti za javni prevoz in kolesarjenje na ravni FUA. - Naložbe v spodbujanje kolesarjenja (kolesarske steze, postaje, stojala, souporaba koles). 	<ul style="list-style-type: none"> - Parkirna politika, načrtovanje in upravljanje parkirnih površin. - Naložbe v javni prevoz (infrastruktura in vozni park). - Sistem univerzalnih paketomatov. - Mikro konsolidacijski centri. - Razvoj mikromobilnosti - Nizkoogljivična območja v mestih. - Naložbe v varnost (nadzor hitrosti).

Kot je prikazano v tabeli, se veliko ukrepov nanaša na naložbe v prometno in kolesarsko infrastrukturo, načrtovanje mobilnosti, izboljšanje prometne varnosti in parkirne politike. Presenetljivo je, da v zadnjih treh letih noben izveden ukrep ni bil neposredno vezan na izboljšanje tovornega prometa ali logistike. Izvedeni ukrepi so lahko zgolj posredno vplivali na izboljšanje transporta tovora. Zaradi tega bodo trenutni ukrepi in nadaljnje inovativne rešitve še toliko bolj pomembne za razvoj učinkovitega tovornega prometa v FUA. So pa že načrtovani tudi nekateri ukrepi, ki se nanašajo neposredno na tovorni promet. Ti ukrepi so vzpostavitev univerzalnega sistema paketomatov in mikro konsolidacijskih centrov.

Pri uvajanju novih ukrepov je bistvenega pomena sodelovanje strokovnih organizacij in lokalne uprave, saj bodo uvedeni ukrepi in rešitve imele velik vpliv na lokalni ravni. Sodelovanje lokalnih oblasti na ravni FUA omogoča boljše strateško načrtovanje mobilnosti ljudi in prevoza tovora. Hkrati pa omogoča tudi usklajen pristop k reševanju težav na širšem področju in ne zgolj na ravni lokalnih skupnosti.

Treba je razumeti, da spremembe na ravni FUA vplivajo na mobilnost na lokalni ravni. Na primer, ukrepi na sistemu javnega prevoza, spodbujanje uporabe različnih načinov prevoza in novi sistemi "parkiraj in se pelji" vplivajo na mobilnostne vzorce ljudi in spreminjajo vsakodnevne načine potovanja ljudi na delo znotraj funkcionalnih urbanih območij. Podobno velja za ukrepe tovornega prometa. Novi mikro konsolidacijski centri in razvejana mreža univerzalnih paketomatov imajo velik vpliv tako na lokalni ravni kot na ravni FUA. Zaradi tega je celostni pristop, katerega cilj je oblikovanje trajnostnega in učinkovitega prometnega sistema, ki koristi tako lokalnim skupnostim kot celotni regiji, ključnega pomena.

GRETA: Ključne vsebine sestanka partnerjev v Bologni (14. in 15. februar 2024)

Partnerji projekta GRETA so se februarja zbrali na dvodnevem sestanku v Bologni, ki ga je organiziral vodilni partner, Inštitut za transport in logistiko. Na srečanju so pregledali napredek projekta po posameznih delovnih paketih in področjih. Izmenjali so informacije o dosedanjih dejavnostih pilotnih projektov, na podlagi katerih je bila oblikovana strategija za nadaljnji razvoj pilotnih demonstracij, ki bodo izvedene v okviru projekta GRETA.

Pregled napredka projekta

- Na sestanku so bile predstavljene izvede in načrtovane aktivnosti v okviru vseh treh delovnih paketov, ki zajemajo analizo obstoječega stanja v FUA, trajnostne ukrepe za mestni tovorni promet in logistiko ter aktivnosti za podporo politiki za prehod na zeleni mestni tovorni promet.
- Osrednja tema sestanka je bila predstavitev napredka pilotnih aktivnosti v vseh petih funkcionalnih urbanih območjih: Reggio Emilia, Maribor, Poznanj, Verona in Budimpešta. Za vsakega izmed pilotnih primerov je bil predstavljen pristop in metodologija za izvedbo pilotnega ukrepa v FUA. Spodnja slika opisuje zasnove vseh petih pilotnih projektov, ko bodo izvedeni v okviru projekta GRETA.

Reggio Emilia: Vzpostavljen bo mikro konsolidacijski center namenjen oskrbi trgovin v mestnem središču, ki ga bodo lahko pod enakimi pogoji uporabljali različni logistični operaterji. Za dostavo v zadnjem kilometru bodo uporabljena različna brezemisijška vozila (tovorna kolesa ipd.).

Maribor: Vzpostavljen bo mikro konsolidacijski center za dostavo v zadnjem kilometru. Mikro konsolidacijski center bo opremljen z brezemisijškimi vozili (tovorna kolesa, dostavni vozički), in bo nudil alternativno možnost dostave na območju peš cone tudi zunaj dostavnega okna.

Poznanj: Razvoj pretovorne točke, ki nudi kratkotrajno hranjenje pošiljk in ponuja tovorna kolesa za dostavo v zadnjem kilometru, ki jo bo izvajala kurirska služba GLS.

Verona: Razvoj aktivnega upravljanja prometnih površin s ciljem daljinskega upravljanja rezervacij dostavnih mest in urejanja dostopa vozil za dostavo v zadnjem kilometru v mestnem središču.

Budimpešta: Razvoj modela za upravljanje in optimizacijo občestnega prostora, ki se lahko uporablja za različne namene (dostavne cone, parkirna mesta za taksi službe,...). Model bo v okviru pilotnih aktivnosti tudi testiran.

- Tekom sestanka sta bili organizirani sta bili dve delavnici, v katerih so partnerji izmenjali znanja in izkušnje ter različne ideje za razvoj prihodnjih nalog in aktivnosti.
  - Prva delavnica je bila namenjena skupnemu pregledu pilotnih projektov, kjer so partnerji prediskutirali predlagane ideje in podali svoje predloge k vsakemu izmed petih pilotnih projektov. Ta delavnica je omogočila mednarodno izmenjavo znanj, predlogov in izkušenj med vsemi sodelujočimi partnerji projekta.
  - Druga delavnica je naslovila problematiko oblikovanja skupin za logistiko. Delavnica je ponudila priložnost za skupni razmislek o vseh potrebnih deležnikih, ki jih je treba vključiti pri oblikovanju ukrepov mestne logistike ter o možnih načinih vodenja skupine za dolgoročno uspešnost.
- V okviru projektnega sestanka je bil izveden tudi terenski ogled novega mikro konsolidacijskega centra v Bologni, ki je bil vzpostavljen v okviru evropskega projekta URBANE. Predstavljen mikro konsolidacijski center omogoča prevzem paketov različnih velikosti, nadaljnja dostava pošiljk do končnih strank v mestnem središču se nato izvede z manjšim električnim tovornim vozilom.

Projekt GRETA je uspel postaviti temelje za nadaljnji razvoj trajnostnega mestnega tovornega prometa v funkcionalnih urbanih območjih Srednje Evrope. Z izmenjavo idej, izkušenj in mednarodnim sodelovanjem različnih partnerjev bo projekt jasno začrtal razvoj mestnega tovornega prometa tudi v prihodnje.

